

Prilagodba životu u Zagrebu: usporedba starosjedilaca i doseljenika

Željka Kamenov

Filozofski fakultet Zagreb, Odsjek za psihologiju

Zoran Stiperski

Prirodoslovno–matematički fakultet Zagreb, Geografski odsjek

Sažetak

Cilj ovog istraživanja bio je provjeriti pretpostavku da se fizička okolina modificirana sociokulturalnim utjecajima doživljava na različit način. Provedena je opsežna anketa kojom su se nastojali utvrditi razlozi doseljavanja u Zagreb, zadovoljstvo mogućnostima koje grad pruža, kao i prilagodba njegovih stanovnika gradskom životu. Anketirano je 748 stanovnika Zagreba (381 starosjedilac i 367 doseljenika, ne uključujući prognanike i izbjeglice). Diskriminacijska analiza čestica kojima smo ispitali razlikuju li se starosjedioci i doseljenici u prilagodbi životu u gradu rezultirala je statistički značajnom diskriminativnom funkcijom. Doseljenici se od starosjedilaca prvenstveno razlikuju u osjećajima vezanim za život u gradu i preferenciji nekih ponašanja, dok nema razlike u svakodnevnim životnim navikama, kao ni u doživljaju urbanih izvora stresa.

Unutar svake od navedenih skupina ispitanika provedena je i analiza naviknutosti na gradski život s obzirom na razlike u relevantnim socio–demografskim varijablama: spolu, dobi, obrazovanju, zaposlenju, načinu stanovanja, te dijelu grada u kojem stanuju. Za skupinu doseljenika dodatno su ispitane razlike s obzirom na duljinu boravka u Zagrebu, prijašnje mjesto boravka i iniciranje doseljavanja. U obje skupine ispitanika mlada životna dob i bolje obrazovanje pokazali su se povezanim s boljom prilagodbom životu u gradu. Među doseljenicima najbolje su prilagođeni oni koji su se u Zagreb doselili posljednji, tj. nakon 1985. godine.

KLjučne riječi: doseljenici, prilagodba gradu, starosjedioci, urbani stres

1. UVOD

Kojim se sve načinima ljudi prilagođavaju životu u velikim gradovima? S kojim se stresorima i teškoćama susreću u urbanoj okolini? Je li za prosječnog čovjeka život u velikom gradu »dobar« ili »loš«? Ova i slična pitanja već godinama zaokupljaju pažnju kako znanstvenika, tako i političara, društvenih reformatora i »laika«. Nažalost, na njih nema jednostavnih i jednoznačnih odgovora.

Još od samih početaka moderne psihologije i sociologije ponuđene su mnoge teorije o životu u velikim gradovima i njihovom utjecaju na čovjeka (Altman i Chermers, 1980; Spates i Macionis, 1987). Na jednom ekstremu su teoretičari koji tvrde da je urbani život stresan i dovodi do kriminala, psihičkih oboljenja i raznih drugih psihosocijalnih problema. Oni polaze od determinističkog shvaćanja odnosa čovjeka i okoline u kojoj živi, prema kojem svaki pojedini element čovjekove okoline na određeni način utječe na njegovu kogniciju, emocije i ponašanje. Tako će, na primjer, različite vrste urbanih stresora neizbježno dovesti do negativnih psihofizičkih reakcija. Jednako isključive kao i ove negativističke, na drugom ekstremu su pozitivističke teorije prema kojima je život u velikim gradovima uzbudljiv, stimulativan i potiče

